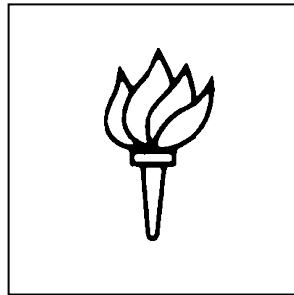

NEW YORKI JOGI EGYETEM JOGI KAR

KÖZJOG ÉS JOGELMÉLET KUTATÁSI TANULMÁNYSOROZAT
MUNKADOKUMENTUM SZ. 12-26

Politikai politikaelmélet: Oxfordi székfoglaló előadás

Jeremy Waldron

Június 2012

Megnyitó előadás

professzor

Ahogy szállították; a lábjegyzetek még mindig nagyon durvák.

Chichele Társadalom- és politikaelmélet

POLITIKAI POLITIKAI ELMÉLET

1. Hume a személyekről versus intézményekről

Kérdés, mondta David Hume, "hogyan van-e lényeges különbség az egyik és a másik kormányzati forma között, és hogy nem válik-e minden forma jóvá vagy rosszá, aszerint, hogy jól vagy rosszul kezelik-e", jól kezelik-e az erényes emberek - vagyis a jó jellemű, bölcs és magas elvű emberek -, vagy rosszul kezelik-e a bolondok és gazemberek, akik nem ismerik az igazságosságot és a közjót, vagy nem törődnek vele. "Ha egyszer beismernénk - folytatta Hume -, hogy minden kormány egyforma, és hogy az egyetlen különbség [közöttük] a kormányzók jellemében és magatartásában áll, [akkor] a legtöbb politikai vita véget érne, és minden buzgalmat, amely az egyik alkotmányt a másik fölé helyezi, pusztán bigottságnak és ostobaságnak kellene tekinteni". Hume elképzeli, hogy azok az emberek, akik ezt a nézetet vallják, Alexander Pope *Az emberről szóló esszéjében megfogalmazott* maximáját fogadják el: "For forms of government let fools contest I Whate'er is best administerd' is best. "¹

Intézmények vagy azok jelleme, akik bennük élnek? A politológus hallgatóknak az egyiket vagy a másikat kell tanulmányozniuk? Mindkettő, ez lenne a kézenfekvő válasz. Meg kell érteniük valamit a politikai erényből és a jó kormányzás követelményei által a közügyekért felelősséget vállalók jellemével szemben támasztott követelményekből, még akkor is, ha ez nem több, mint a Max Weber által ajánlott felelősség etikája.² De talán van egy különleges oka az intézmények tanulmányozásának: megérteni, hogyan lehet az intézményi formákat úgy megtervezni, hogy túljárjanak azon, amit Hume "az egyes emberek alkalmi humorának és jellemének" nevezett.

A politikai írók [mondta Hume] maximaként állították fel, hogy a kormányzás bármely rendszerének kialakításakor, és az alkotmány különböző fékeinek és ellenszékeinek rögzítésekor minden embert bűnözőnek kell tekinteni, és nem lehet más célja, mint a magánérdek. Ezen érdek alapján kell kormányoznunk őt, és ennek segítségével kell elérnünk, hogy kielégíthetetlen kapzsisága és becsvágya ellenére is együttműködjön a közjó érdekében. E nélkül hiába dicsekszünk bármilyen alkotmány előnyeivel, és a végén azt fogjuk tapasztalni, hogy

1 David Hume, "That Politics may be Reduced to a Science," in *Essays: Moral, Political Literary*

2 Max Weber, *A politika mint hivatás*.

nincs biztonságunk a szabadságunk vagy a vagyonunk számára, kivéve az uralkodóink jóindulatát; vagyis egyáltalán nem lesz biztonságunk.³

Az az elképzelés, hogy ki tudunk dolgozni olyan struktúrákat és folyamatokat, amelyek kiegyensúlyozzák az emberek önérdkeit egymás ellenében a közjó előmozdítása érdekében, még akkor is, ha ez nem az elsődleges célja azoknak az egyéneknek, akiknek a politikai életterét tervezzük - ez az elképzelés ismerős az amerikaiak számára James Madisonnak a hatalmi ágak szétválasztásáról szóló, a *Federalisták* 51. számában található értekezéséből.

A becsvágyat a becsvágy ellen kell tenni. – Talán az emberi természetről árulkodik, hogy ilyen eszközökre van szükség a kormányzat visszaéléseinek megfékezéséhez. De mi más maga a kormányzat, mint az emberi természet legnagyobb tükörképe? Ha az emberek angyalok lennének, nem lenne szükség kormányra.⁴

De pontosan ezt vetíti előre az általam idézett Hume-esszé, amelyet egy generációval korábban írtak, mint Madison.

2. Választások a politikai elmélet számára

Az egyik hely, ahol Hume az általam említett megfontolásokat folytatta, egy olyan esszé, amelyet annak a kérdésnek szentelt, hogy "a politika tudományra redukálható-e". Úgy tűnik, Hume úgy vélte, hogy a politikatudomány nem lenne lehetetlen, ha minden az egyéni jellemen múlna. Nincs politikatudomány, csak ágybéli életrajzok. Szerencsére azonban a tudós számára "a törvények és a kormányzat egyes formáinak ereje" olyan nagy, és "olyan kevésbé függ . az emberek humorától és vérmérsékletétől, hogy néha majdnem olyan általános és biztos következmények vonhatók le belőlük", mint amilyeneket a természettudományokban és a matematikában levezethetünk.⁵

Nos, a tanszék, amelynek hatodik betöltését ma délután avatjuk fel, nem a politikatudománynak, hanem a társadalom- és politikaelméletnek van szentelve. De a politikaelméletet illetően hasonló döntéseket kell hozni. Hová irányítsuk filozófiai energiáinkat? Az intézményekre összpontosítsunk? Vagy az erényekre kellene összpontosítanunk - például Machiavelli állításának vizsgálatára, miszerint

3 Hume, "A parlament függetlenségéről", in *Essays: Moral, Political Literary*.

4 *Federalist*, 51. Lásd még Kant kitartása az *Örök békéről* szóló esszéjében, miszerint "[a]z államszervezés problémája . még egy ördögfiask számára is megoldható, ha csak értelmesek". Kant szerint a probléma a következő: "Adott egy értelmes lények sokasága, akiknek fennmaradásukhoz egyetemes törvényekre van szükségük, de mindegyikük titokban hajlamos arra, hogy saját magát mentesítse azok alól, alkotmányt létrehozni oly módon, hogy bár magánszándékaik ütköznek, mégis megfékezzék egymást, aminek következtében nyilvános magatartásuk ugyanolyan lesz, mintha nem lennének ilyen szándékaik".

5 Hume idézi

a politika a keresztény hagyományban dicsőített erényektől merőben eltérő erényeket követel, ⁶vagy egyes politikai teoretikusok állítása, miszerint sem a demokrácia, sem a köztársaság nem maradhat fenn anélkül, hogy a lakosság politikailag aktív része körében ne érvényesülnének bizonyos önuralmi erények.⁷ Helyes ez? Vagy létezik a HumeIMadison-tézisnek egy változata az alattvalókra és uralkodókra egyaránt? Lehet-e úgy kialakítani intézményeinket egy modern demokráciában, hogy a demokratikus alkotmány túlélje az emberek korrupcióját, az anyagi javak iránti megszállottságukat és azt, hogy nem hajlandóak bármit is feláldozni a hazájukért? Melyik az?

-szerkezetek vagy jellem? intézmények vagy erény?

3. G.A. Cohen

Elődöm ebben a székben G. A. Cohen volt, aki barátom volt, és szeretném tisztelettel adózni munkája és az oxfordi politikai filozófiához való hozzájárulása előtt. Azok, akik figyelemmel kísérték cikkeinek posztumusz megjelenését, amelyeket Michael Otsuka és mások szerkesztettek, tudják, mennyire gazdagította a politikai filozófiát az egyenlőségre és az annak fenntartásához szükséges erényekre való rendíthetetlen és megalkuvás nélküli összpontosítása.⁸

Gerry Cohen egyik legmarkánsabb érvelése a humei kérdésünk egy változatát tartalmazta. Azt kérdezte: amikor azt vizsgáljuk, hogy mi szükséges egy igazságos társadalomhoz, akkor csak a társadalom intézményi struktúrájának megváltoztatását kell-e figyelembe vennünk, vagy a társadalom azon tagjai által birtokolt erények szintjén bekövetkező változásokat is figyelembe kell vennünk, akiket egyenlőbbé akarunk tenni?⁹

Ez nem egészen vagy-vagy kérdés, hiszen az intézmények nem változnak varázsütésre. Nem tudjuk elképzelni azokat a változásokat, amelyek szükségesek lennének ahhoz, hogy társadalmunk alapvető struktúrája egyenlőbbé *váljon*, anélkül, hogy azok, akik az intézményeket irányítják, és azok, akik nyomást gyakorolnak rájuk, és mellettük vagy ellenük szavaznak, ne változtatnák meg a szívüket. Cohen mégis Hume kérdésének egy változatát feszegette. Eltekintve az intézményi változásokhoz szükséges szívbéli változásoktól, lehet-e egy társadalom valóban igazságos, ha csak a struktúráit képzeljük el megváltoztatva, a polgárok jellemét nem - Rousseau megfogalmazásában: az embereket olyannak, amilyenek, és a törvényeket olyannak, amilyenek lehetnek?¹⁰

⁶ Machiavelli, *A fejedelem*

⁷ Idézi. Harrington? Montesquieu.

⁸ Az Otsuka-gyűjteményekre való hivatkozás.

9 Cohen,

Cohen ezt a kérdést John Rawls egyik konkrét felvetésére összpontosította, miszerint a társadalmi igazságosság, a társadalom legrosszabb helyzetben lévő csoport helyzetének javítása egyenlőtlenséget követelhet meg. A tehetségeseknek ösztönzőkre lehet szükségük ahhoz, hogy tehetségüket kamatoztassák - egy orvosnak például sokszoros fizetést kell kapnia, mint egy szegény embernek, hogy rávegyék arra, hogy orvosi szolgáltatásait a szegényeknek ajánlja fel. Bármilyen kísérlet arra, hogy az egyenlőség érdekében csökkentsék az orvosok fizetését, még rosszabb helyzetbe hozná azokat az embereket, akiket szolgálnak, mivel az alacsony fizetés megfosztaná az orvosokat attól az ösztönzéstől, amellyel jelenleg rendelkeznek képességeik gyakorlására. Ez volt Rawls álláspontja.¹¹

Cohen válasza erre az volt, hogy ez azt feltételezi, hogy az orvos teljesen önérdékből közelíti meg a kérdést, és hogy őt (az orvost) a mindennapi életében nem hatja át az egyenlőség szelleme vagy a legrosszabb helyzetben lévő csoporttal való törődés, ami állítólag a rawlsi vállalkozást motiválja. Cohen úgy vélte, hogy újra kellene gondolnunk ezt a feltevést, és a társadalmi igazságosságra való törekvést egy olyan társadalomban kellene mérlegelnünk, ahol nincs ez a szakadék a társadalmi és az egyéni célok között.¹² Tehát azt hiszem, Hume kérdésének egy változatát feszegeti: az egyéni erényeket kell vizsgálnunk, és nem csak az alapstruktúrát.

Csakhogy ez nem egészen a hume-i kérdés. Cohen ugyanis nem az erény iránti érdeklődést állította szembe az államformák iránti érdeklődéssel. Amikor intézményekről beszélt, akkor a politikai gazdaságtan intézményeire gondolt: a piacra, a tulajdonrendszerre, a vállalatok struktúrájára, a jóléti államra, valamint olyan dolgokra, mint az egészségügyi és az oktatási rendszer, amelyek meghatározzák az emberek életesélyeit. Rawls szerint ezekre korlátozhatjuk a figyelmünket; Cohen szerint az intézményekben élők és dolgozók jellemét és motivációját is meg kell vizsgálnunk.

Nemcsak ez, hanem mindaz, amit Cohen az erény és az intézmények igényeiről mondott, az igazságosságról szóló elméletének árnyékában hangzott el. Cohen számára végső soron az igazságosság (vagy egyenlőség) volt a fontos, nem pedig a demokrácia, a törvényhozás, a jogrendszer vagy a hatalmi ágak szétválasztása. A "Hogyan csináljunk politikai filozófiát" című tanulmányában Cohen¹³ professzor meghatározta azokat a kérdéseket, amelyeket döntő fontosságúnak tartott. (i) Mi az igazságosság? (ii) Mit kell tennie az államnak? (iii) Milyen társadalmi állapotokat kellene megvalósítani? Ezek mind olyan kérdések voltak, amelyek céljai

10 Rousseau, *Társadalmi szerződés*, Előszó.

11 Rawls, *Az igazságosság elmélete*.

12 Cohen idézi

13 G. A. Cohen, *On the Currency of Egalitarian Justice and other essays in Political Philosophy* (Princeton, 2011), szerkesztette Otsuka. p. 227

és eszmék. Elméletileg sokkal kevésbé érdekelték azok a politikai folyamatok, amelyek e célok eléréséhez szükségesek.¹⁴

4. Az igazságszolgáltatás dominanciája

És ez nem szokatlan a modern politikai elméletre. Azt hiszem, ez azt jelzi, hogy ki kell terjesztenünk Hume kettős választását az erény és az intézmények hangsúlyozása között. Van egy harmadik lehetőség is, talán a legfontosabb. Talán nem az erényre, nem az intézményekre, hanem a politikánkat irányító célokra és eszmékre kellene összpontosítanunk. Olyan eszmékre gondolok, mint az igazságosság, az egyenlőség, az emberi jogok, a tolerancia és a szabadság, a jólét, a vagyonmaximalizálás és a közjó.

Hume dichotómiáját egy *tri-chotómiával* kell felváltanunk. A kérdés most az, hogy elméleti energiánkat a következő kérdésekre irányítsuk-e: (1) az egyének erényei, amelyeket a jó kormányzás megkövetel, vagy (2) azok a politikai intézmények, amelyekre az emberekből, nem pedig angyalokból álló jó társadalomban szükség van, vagy (3) azok a célok és eszmék, amelyeket a jó társadalomnak elő kell mozdítania.¹⁵ Azt hiszem, joggal mondhatjuk, hogy egy ideje a politikai elméletben - mind a tanításban, mind az írásokban, különösen ebben az országban - a hangsúly a (3) ponton van, vagyis azokon a célokon és eszméken, amelyek előmozdítására egy jó társadalomnak törekednie kell.

Valóban, óriási mennyiségű energiát fordítottak és fordítanak a politikai cselekvés céljairól szóló normatív érvelésre és fogalmi elemzésre - kezdve a legjelentősebb mértékben John Rawls 1971-ben megjelent, részletes és világos igazságossági elméletével. Rawls munkája egy egész iparágat inspirált, amely olyan különböző gondolkodókat foglal magában, mint Robert Nozick, Ronald Dworkin, Amartya Sen, Michael Otsuka, Michael Walzer, számos oxfordi kollégánk, és természetesen Gerry Cohen is.¹⁶ Mindez a 3. témára, a jó társadalom céljaira és politikáira, valamint a politikai gazdaságtan alapstruktúrájára összpontosít; az igazságügyi iparágban igen kevés figyelmet fordítanak a politikai folyamatok, a politikai intézmények és a politikai struktúrák kérdéseire.

¹⁴ Cohen nem sokat foglalkozik a politikai intézményekkel - eltekintve attól a rövid tárgyalástól, amelyet az *Igazságosság és egyenlőség megmentése* című könyvében folytat arról a felvetésről, hogy a politikai egyenlőség méltányos értéke a rawlsi rendszerben jelentős anyagi egyenlőséget követelhet meg: "Úgy vélem, hogy . a választási szabályozás, olyasfajta, amelyet Rawls támogatna, képes politikai demokráciát létrehozni a jövedelem és a vagyon nagyfokú egyenlőtlensége mellett is." (p. 385)

¹⁵ A terminológia problémát jelenthet: természetesen használhatjuk az erény nyelvezetét, hogy olyasmire utaljunk, mint az igazságosság. Mondhatjuk Rawls-szal együtt, hogy az igazságosság a társadalmi intézmények első számú erénye, de akkor nem beszélünk személyes tulajdonságokról úgy, mint Hume, bár lehet, hogy személyes tulajdonságokról beszélünk úgy, mint Cohen.

¹⁶ Idézi. Robert Nozick, Ronald Dworkin, Amartya Sen, Michael Otsuka, Michael Walzer, G.A. Cohen is.

Nem szeretném, ha bármi, amit ma este itt mondok, úgy hangzana, mintha mentoraim, barátaim és kollégáim az igazságosság és egyenlőség tanulmányozását becsmérelnék. Én is hozzájárultam a projekthez, többek között egy olyan cikkel, amely az igazságosság elsőbbségének gondolatát vizsgálja és védi a politikai filozófiában vizsgálható értékek között.¹⁷ De aggódom, hogy ez egy kicsit egyoldalú.

5. Isaiah Berlin

Néha úgy tűnik, hogy a politikai elméletet csak alkalmazott erkölcsfilozófiaként értelmezik - mint például Isaiah Berlin felfogásában. Berlin, mint tudjuk, szintén betöltötte ezt a tanszéket (1957-től 67-ig). Egy 199-es⁷ interjúban,¹⁸ néhány hónappal halála előtt megkérdezték tőle: "Ön szerint mik a politikai filozófia feladatai?" - válaszolt Berlin: "Az élet céljainak vizsgálata."¹⁹

A politikai filozófia feladata, hogy megvizsgálja a különböző társadalmi célokra vonatkozó különböző állítások érvényességét, valamint az ezek meghatározására és elérésére szolgáló módszerek indokoltságát. . Célja, hogy értékelje az emberek által követett különböző célok mellett és ellen szóló érveket. Ez a politikai filozófia feladata, és mindig is az volt. Egyetlen igazi politikai filozófus sem mulasztotta el ezt a feladatot.²⁰

Valójában maga Berlin ennél sokkal nagyobb programra vállalkozott, és nemcsak az élet végeit vizsgálta, hanem olyan átfogó *korszellemi* kérdéseket is, mint a romantikus nacionalizmus és az emberi individualizmus összeütközése,²¹ valamint az emberről a társadalomban való gondolkodás bizonyos általános áramlatainak patológiáiról szóló átfogó diagnózisokat állított fel. Ismétlem: Nem akarom azt a benyomást kelteni, hogy mindezek közül bármi is jelentéktelen lenne. Mégis úgy gondolom, hogy vannak problémák azzal, ahogyan Berlin ezt a napirendet a politikai filozófia számára meghatározza.

17 Waldron, "The Primacy of Justice", *Jogi elmélet*, (92003), 269.

18 Ramin Jahanbegloo, *Conversations with Isaiah Berlin*, második kiadás (Perseus Books Group, 2007), eredetileg megjelent: Ramin Jahanbegloo, *Conversations with Isaiah Berlin*, második kiadás (Perseus Books Group, 2007). 1999.

19 Berlin azt mondta: Berlin azt mondta: "A politikai filozófia lényegében erkölcsfilozófia, amelyet társadalmi helyzetekre alkalmaznak." Igaz, a továbbiakban azt mondja, hogy a társadalmi helyzetek, amelyekre az erkölcsfilozófiát alkalmazzák, "természetesen magukban foglalják a politikai szervezetet, az egyénnek a közösséghez, az államhoz való viszonyát, valamint a közösségek és államok egymáshoz való viszonyát". De nem adja jelét annak, hogy ezek önmagukban is tanulmányozásra érdemesek lennének.

20 Berlini idézet

21 Például Berlin "Politikai eszmék a huszadik században" című esszéjében.1950

Ha szinte bármelyik művét elolvassuk, olyan esszét olvasunk, amelyeket határozottan nem érdekelnek a liberális társadalom politikai intézményei. A szabadságról és a nyitottságról szóló légi beszédeken túl, Berlint egyszerűen nem érdekelte annak feltárása, hogy a liberális vagy demokratikus politikai intézmények hogyan tudnák befogadni az emberi életben általa oly fontosnak tartott pluralizmust.²² Interjúalanyának felkérésére, hogy fontolja meg, "Milyen lehetséges támogatást nyújthat a pluralizmus elmélete a demokrácia problémájához?" - egyszerűen megismételte azt a közhelyet, hogy "[a]z[d]emokráciának nem kell pluralistának lennie",²³ jelezve azzal, hogy azonnal a többség zsarnokságának kilátására összpontosított, hogy Berlin saját politikai elmélet-felfogása mennyire örökölte a filozófia ősi, Szókratész pere és kivégzése óta táplált ellenszenvét a demokrácia ellen.

6. Realizmus kontra moralizmus

Szóval ennyi? A politikai filozófia csak az élet céljainak tanulmányozása? A közelmúltban kezdtünk felvillantani egy másfajta nézetet, például Bernard Williams néhány esszéjében, amelyeket élete vége felé írt, és amelyekben bírálta azt, amit "politikai moralizmusnak" nevezett, az állítólagos "erkölcs elsőbbségét a politikával szemben", a lényegében erkölcsfilozófia alkalmazását a társadalmi kérdések megoldására.²⁴

Williams alternatívája azonban az volt, hogy elfordult az erkölcsi eszméktől, és kifejezetten politikai eszmét keresett, például a *biztonságot*. A legitimitás és az általa "elsőnek" nevezett politikai kérdés - Hobbes "a rend, a védelem, a biztonság, a bizalom és az együttműködés feltételeinek biztosítására" vonatkozó kérdése - közötti kapcsolat érdekelte. Williams segített nekünk abban, hogy ápoljuk vagy felidézzük a politika különböző és megkülönböztető céljainak érzetét - például az igazságosságtól eltérő célokat. Az ő kísérlete nem arra irányult, hogy a politikai elmélet megkülönböztető tárgyát a politikai intézmények birodalmában helyezze el.²⁵

22 Rawls azt mondja: "Berlin számára az értékek birodalma objektív, de az értékek ütköznek, és az értékek teljes skálája túlságosan kiterjedt ahhoz, hogy egyetlen társadalmi világba is beleférjen; nemcsak, hogy összeegyeztethetetlenek egymással, egymásnak ellentmondó követelményeket támasztva az intézményekkel szemben; de nem létezik olyan működőképes intézménycsalád, amely elegendő helyet biztosítana mindezeknek". (PL,).

23 Berlin, interjú.

24 Williams, "Realizmus és moralizmus"

25 Úgy gondolom, ugyanez igaz Raymond Geuss *Filozófia és valódi politika* című könyvére is: ez egy üdítő elfordulás attól, amit a szerző a politikai filozófia "etika-első" (9. o.) koncepciójának nevez, de ez inkább a politikai cselekvés filozófiája, mint azon struktúrák és folyamatok filozófiája felé való elfordulás, amelyek szükségessé tesznek ahhoz, hogy együtt cselekedjünk az erkölcsi és politikai nézeteltérések körülményei között.

7. Témák és elvek

Itt az ideje, hogy kiterítsem a saját kártyáimat az asztalra. Úgy gondolom, hogy az intézmények rendkívül fontosak. Pontosan azért, mert etikai és politikai céljainkban nem értünk egyet, meg kell vizsgálnunk azokat a struktúrákat, amelyek otthont adnak vitáinknak és finomítják azokat a folyamatokat, amelyek szabályozzák, hogyan oldjuk meg azokat, hogyan oldjuk meg (milliószámra) az általunk alapvetően fontosnak tartott, eltérő célokkal kapcsolatos nézeteltéréseket - anélkül, hogy harcokká fajulnának, amelyeket vagy az önérdék, vagy ami még rosszabb, az önigazság miliője vezérel.²⁶

Mindenekelőtt meg kell értenünk a demokrácia alapjait; de nem csak a demokráciát, és nem csak a demokráciát durva, differenciálatlan értelemben: meg kell értenünk a demokratikus képviselőket és a demokratikus politikai pártokat.²⁷ El kell elméletileg kifejtenuk a demokratikus törvényhozás, a demokratikus közigazgatás és a bíróságok közötti különbséget egy demokráciában. És a különbséget a demokratikusan választott tisztségviselők különböző fajtái között: a választott elnök, a választott törvényhozók, sőt (Isten segítsen meg minket!) egyes amerikai államokban még a választott bírói testület között is.

De ez nem csak a demokrácia. Politikaelméleti szakemberekként az a felelősségünk, hogy az alkotmányos struktúrával kapcsolatos kérdések szélesebb köréről gondolkodjunk: olyan hagyományos, sőt fideszes témákról, amelyekről aggodom, hogy szem elöl tévesztettük őket: mint a federalizmus és a decentralizáció; a választás az egykamarás és a kétkamarás parlament között; a szuverenitás; a hatalmi ágak szétválasztása; a fékek és ellensúlyok; az igazságszolgáltatás függetlensége; a lojális ellenzék elve; és a jogállamiság. Ezek a nagy elvek, és van egy csomó kisebb elv is, mint például a hadsereg civil ellenőrzése (gondoljunk S.E. Finers' nagyszerű könyvére, *A lóháton ülő emberre*),²⁸ az egyház és az állam szétválasztása, az alkotmányos monarchia és a közszolgálat semlegessége.

Mindezt, úgy vélem, nekünk, politikai teoretikusoknak, fontos tanulmányoznunk és írunk. Még ha továbbra is az igazságossággal foglalkozunk is elsősorban, ezt a munkát ki kell egészítenünk és tájékoztatnunk kell azon mechanizmusok megértésével, amelyeken keresztül az igazságosság eszméi megvalósulnak. Ezt értem *politikai* politikaelmélet alatt - az elmélet a politikával foglalkozik, és azzal, ahogyan politikai intézményeink a társadalmi célokkal kapcsolatos nézeteltéréseinket elhelyezik és keretbe foglalják, és megszervezik, hogy mit teszünk azokért a célokért, amelyekben meg tudunk állapodni.

26 Vö. Waldron, *Law and Disagreement*, pp.

27 Mások is aggodnak e szakadék miatt: pl. Nancy Rosenblum nemrég megjelent, fontos könyve, melynek címe: *Az angyalok oldalán: An Appreciation of Parties and Partisanship* (2008); ebben Rosenblum a politikai pártok iránti érdeklődés hiányáról beszél a modern politikaelméletben.

28 S.E. Finer nagyszerű könyve, *A lóháton ülő ember...*

8

Én ezt nem abból az okból állítom, amiért Hume az intézmények elsőbbsége mellett érvelt az erényekkel szemben; a HumeIMadison-érv, miszerint intézményeket hozhatunk létre úgy, hogy jó eredményeket érjünk el, függetlenül attól, hogy az egyéni erények milyen állapotban vannak a társadalomban.²⁹ Nekem nincs ilyen változat az intézmények és az igazságosság hangsúlyozása közötti választásra. A jogtudományban Lon Fuller valami ilyesmivel játszadozott a jogállamisággal kapcsolatban: úgy gondolta, hogy ha a dolgokat a helyes módon csináljuk - a megfelelő formális, eljárási és intézményi utakat követjük -, akkor nagyobb valószínűséggel fogunk végül helyesen cselekedni. Ha a dolgokat kifejezetten, koherensen, átláthatóan és a megfelelő eljárás keretében tesszük, akkor kisebb valószínűséggel találjuk magunkat igazságtalanságot elkövetni; a rossz dolgok e szerint főleg a sötétben történnek, és az igazságtalan célok nem olyan koherensek, mint a jók.³⁰ Ez egy érdekes hipotézis, de a jogfilozófiában az a konszenzus, hogy nem lehet túl messzire menni vele.³¹

Az intézmények hangsúlyozása a végső célokkal szemben nem a politikai élet céljaival kapcsolatos kétségekből, vagy az igazságossággal és a helyes válaszokkal kapcsolatos szkepticismusból fakad. Tény, hogy akár objektívek ezek az értékek, akár nem, vannak nézeteltéréseink velük kapcsolatban; olyan emberek, akik alaposan elkötelezettek objektivitásuk mellett, nem értenek egyet velük kapcsolatban. Ez azt jelenti, hogy a filozófia tanszékeinknek helyet kell adniuk a nézeteltéréseknek – **John** Rawls és Robert Nozick ugyanabban a folyosóban dolgoznak a Harvard Egyetem Emerson Halljában -, és a filozófusoknak is keretbe kell foglalniuk nézeteltéréseiket a konferenciapanelek és a publikált viták szervezésében.³² És ha ez' igaz az akadémiai szakmai életünkre, mennyivel sürgetőbb a politikában olyan intézményi környezet kialakítani, amely befogadja és befogadja a rivális nézeteket, amelyek mind meg vannak győződve arról, hogy igazuk van - némelyikük kétségtelenül téved, de melyiket (e strukturálás céljából)?

Az intézmények számítanak, és egy pillanat múlva arról fogok beszélni, hogy milyen sokféleképpen számítanak. A jogrendszerekben³³ és a nemzetépítésben (akár a saját alkotmányunkat vizsgáljuk felül, akár Irakban vagy Afganisztánban próbálunk egyet létrehozni) nem mindegy, hogy milyen folyamatokat hozunk létre. Az intézmények különbséget tesznek,

29 Lásd a fenti1 szakaszt.

30 Fuller in *Harvard Law Review*, p1958,. 637.

31 Idézzon néhány Fuller-kritikust: Kramer?

32 Vö. Waldron, *Law and Disagreement*.

33 Jogi folyamat iskola - az intézményi kompetencia elve - egy jó idézet Hart és Sacks-tól.

nem csupán a politikai játékhöz, hanem az általuk létrehozott rend befogadó jellegén keresztül a társadalmak biztonságához, jólétéhez és nyitottságához is, amelyben létrehozzák őket. Daron Acemoglu és James Robinson nemrégiben megjelent könyve, a *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty (Miért bukna el a nemzetek: a hatalom, a jólét és a szegénység eredete)* csak a legújabb a meggyőző érvek hosszú sorában.³⁴

7. Az intézmények értéke

Rendben, mondhatják, de az intézmények és a politikai folyamatok tanulmányozása nem az empirikus politikatudomány feladata? Nem a kormányzás Gladstone professzorának, nem pedig a politikai elmélet Chichele professzorának a feladata?

Nos, igen és nem; igen, ez bizonyára a politikatudomány feladata. Annak tanulmányozása, hogy a politika valójában hogyan működik az általunk létrehozott intézményeken belül: ez a politikatudomány hatalmas és kihívásokkal teli programja, amelyet nagyon tisztellek, és amelyet a politikai teoretikusoknak sokkal inkább figyelembe kellene venniük, és amelyhez a munkájukat illeszteniük kellene.

Ez azonban nem zárja ki a politikai elmélet reflektív érdeklődését. Az intézmények is elméleti kérdések. És nem csak az olykor "*pozitívnak*" nevezett politikai elmélet számára.³⁵ Az általam elképzelt tanulmány hangsúlyozottan normatív. Mert intézményeinkkel és folyamatainkkal kapcsolatban *döntéseket* kell hoznunk. (Nézzük csak meg a politikai és alkotmányos reformok menetrendjét az Egyesült Királyságban: Skócia; a Lordok Házának reformja; és az Emberi Jogok Európai Bíróságához való viszonyunk). E döntésekhez különböző okokat hozunk fel, és ezek az okok viszont olyan értékeket és elveket tartalmaznak, amelyek a meglévő intézmények - a parlament, a monarchia, a bíróságok, a közigazgatás, a politikai pártok, a nemzetekre való felosztásunk, a nemzetközi törvények és intézmények - értékelésének alapját képezik.

Ráadásul - és ez nagyon fontos - nem minden érték, amely az intézmények megértésében a tét, az az egyszerű pragmatikus vagy következményelvű érték, amelyről az empirikus politikatudományban dolgozó realista kollégáink szívesen beszélnek. Vannak további értékek rétegei és rétegei, amelyeket figyelembe kell venni.

Természetesen az intézmények következetes értékelése fontos; és ez bonyolult. Egyrészt ott van egy adott intézmény kimenetelének értékelése (összehasonlítva azzal az eltérő kimenettel, amelyet egy másik intézmény vagy intézményrendszer eredményezett volna). Ennek értékelése az értékek leképezését jelenti

³⁴ Daron Acemoglu és James Robinson, *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty* (Crown Publishing 2012).

35 Idézzon néhány tipikus munkát. Ferejohn?

10

mint az igazságosság, az egyenlőség, a szabadság és az összesített jólét a törvényekre vagy a törvények alkalmazásának hatásaira, valamint a politikáinkra és a politikáink végrehajtásának

társadalmi eredményeire. Ahogy Rawls fogalmazott *Az igazságosság elméletében*: "Bármely eljárás megítélésének alapvető kritériuma a várható eredmények igazságossága." ³⁶ Másodsor, ott vannak a művelet emberekre gyakorolt mellékhatásai, gyakran jó olyan mellékhatások, mint azok a nevelési hatások, amelyeket John Stuart Mill, vagy a 20. századi politikai elméletben Carole Pateman várt a részvételi demokráciától. ³⁷

Harmadszor, és még mindig a következmények területén, ott van egy adott intézmény működési költségeinek - bérek, épületek és így tovább - elemzése. ³⁸ A hatékonyságra gondolok. Nemrégiben vita folyt arról, hogy egy választott Lordok Háza mennyivel többbe kerülne az adófizetőknek, mint a jelenlegi, nem választott változat. Miért? Nos, ezt meg kell értenünk, oly módon, ahogyan talán a kincstár költségvetési emberei nem. Nem azért, mert egy választott kamara pazarlóbb. Hanem azért, mert az emberek talán olyan személyeket akarnak megválasztani, akiknek fel kell adniuk a munkájukat, hogy törvényhozók lehessenek, olyanokat, akik nem tudnak csak egy juttatásból megélni. Ez mindig is probléma volt azokkal a képviselőjelöltekkel, akik nem független vagyonosok.

Általában véve nagyon óvatosságnak kell lennünk ezzel a fajta hideg szemmel történő költségvetési megközelítéssel, kíméletlen hozzáadottérték-tesztet alkalmazva intézményi politikánk minden egyes lépésére vagy szakaszára. Hazámban, Új-Zélandon költségvetési megfontolások magyarázták a felsőház, a Törvényhozó Tanács megszüntetését 1950, ³⁹ és az elmúlt években egy hasonlóan kíméletlen hatékonyságon alapuló megközelítés vezetett a parlamenti határozatképesség megszüntetéséhez a Képviselőházban, nem is beszélve annak a követelménynek a megszüntetéséről, hogy a képviselőknek személyesen jelen kell lenniük az üléssteremben a szavazáshoz (mondják, micsoda időpocsékolás, amikor azt máshol hatékonyabban is el lehetne tölteni); az ostorok csak a párt névleges erejét hívják ki, ha megosztottság van. És általában véve a politikai intézmények hatékonysági megközelítése Új-Zélandon egy olyan zsarnoki mentalitás kialakulását eredményezte, amely ragaszkodik ahhoz, hogy mivel a kormány szinte mindig eléri az akaratát a képviselőházban, ezért nem lehet valódi kifogás a hivatalos parlamenti vitának a sürgősségi és záró indítványok ismételt alkalmazásával történő megrövidítése ellen. Ez egy szomorú látvány. ⁴⁰

36 Rawls, *Az igazságosság elmélete*, 230. (ellenőrizze a kiadást)

37 Idézi Mill, CRG és Pateman, *Participation and Democratic Theory*.

38 Újságcikk erről.

39 Nézzen meg erről egy könyvnyi tanulmányt.

Oké; ezek tehát a következetességi elemzés néhány rétege. De aztán meg kell vizsgálnunk - és ez sokkal finomabb és nehezebb - a nem következményes értékelés elemeit - például a méltóságteljes érték mélyebb rétegeit, amelyek megmagyarázzák, hogy bizonyos folyamatok - mint például a demokratikus döntéshozatal - miért fontosak a kimeneteiktől és a hatékonyságuktól függetlenül. Nem kell-e figyelembe vennünk azt is, hogy az intézményi alternatívák miként testesítik meg a tisztelet különböző fajtáit azok iránt a személyek iránt, akikre és akiknek a nevében törvényeinket és politikáinkat kezeljük? - **Tiszteletet** irántuk, mint személyek iránt, mint az intelligencia központjai iránt, tiszteletet a méltóságuk iránt, mint egyének iránt -

A tárgyalóteremben, hogy csak egy példát említsek, nem csak azért indokoljuk a merev eljárási biztosítékokat, mert (következésképpen) valószínűbbé teszik a pontos ítéletet, hanem azért is, mert ezzel a tárgyaláson részt vevő személy méltósága előtt tisztelegnek. Annak eldöntése, hogy mit tegyünk egy gyanúsított elkövetővel szemben, nem olyan, mint annak eldöntése, hogy mit tegyünk egy veszett kutyával vagy egy romos házzal. Ez egy olyan *személy*, aki bíróság előtt áll. Az illetőnek saját ügyét, a tények saját verzióját vagy saját jogi érveit kell előadnia, és mindezt tiszteletben kell tartani, akár úgy gondoljuk, hogy ez elősegíti az igazság kiderítését, akár nem.⁴¹

Ugyanez igaz a választott intézményeinkre is. John Stuart Mill a *Considerations on Representative Government* című nagyszerű könyvében mérlegelte az eredményekkel kapcsolatos érveket, de azt is hangsúlyozta, hogy,

[i]e megfontolásoktól függetlenül is személyes igazságtalanság, ha bárkitől is megtagadjuk azt a szokásos kiváltságot, hogy beleszólhasson az olyan ügyek intézésébe, amelyekben ugyanolyan érdeke van, mint a többi embernek. **Ha** fizetni kényszerül, ha harcolni kényszerülhet, ha hallgatólagosan engedelmeskednie kell, jogosan meg kell kapnia, hogy megmondják neki, miért; hogy hozzájárulását kikérjék, és hogy véleményét értékénél fogva figyelembe vegyék... Mindenkit lealacsonyít . ha más emberek . korlátlan hatalmat vesznek magukra, hogy szabályozzák a sorsát. . Mindenkinek joga van ahhoz, hogy sértőnek érezze, ha senkivé teszik, és jelentéktelennek bélyegzik.⁴²

Méltóság, tisztelet; ezek nem csupán filozófiai tézisek a kanti értékekről.⁴³ A tisztelet és a méltóság, amely egyes politikai rendszerekben megtestesül, a méltatlanság,

40 Hivatkozzunk JW Maxim előadására, *Parlamentari felelőtlenség*.

41 Hivatkozzon a CLJ-cikkemre.

42 Mill, *CRG*.

43 Hivatkozzunk Kant, *Alapmű* és JW, *Méltóság, rang és jogok* című művére.

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=2060344>

a másokban megtestesülő megaláztatás és elutasítás a létező legfontosabb értékek közé tartoznak - nem utolsósorban azért, mert összefonódnak és felerősítik azt, amitől az emberek félnek vagy amitől remélnek, ami a politikai intézményeiket illeti.⁴⁴

Ha használhatok egy irodalmi példát: Gaskellné 1848-as *Mary Barton* című regényében arról az időszokról mesél, amikor Anglia-szerte elkeseredett és elszegényedett malommunkások elhatározták, hogy ügyüket a parlament elé viszik.

[Az éhező tömegek hallották, hogy a Parlamentben tagadták a nyomorúságuk létét; és bár ezt furcsának és megmagyarázhatatlannak érezték, a gondolat, hogy nyomorúságuknak még minden mélységében fel kell tárulnia, és hogy akkor majd találnak valamilyen megoldást, megnyugtatta fájó szívüket, és visszafogta növekvő dühüket. Ezért petíciót fogalmaztak meg, amelyet 1839 ragyogó tavaszi napjaiban ezrek írtak alá, és amelyben arra kérték a Parlamentet, hogy hallgasson meg olyan tanúkat, akik tanúskodni tudnak a gyáriparos körzetek példátlan nyomoráról. Nottingham, Sheffield, Glasgow, Manchester és sok más város azzal volt elfoglalva, hogy küldötteseket nevezzen ki a petíció továbbítására, akik nemcsak arról beszélhettek, amit láttak és hallottak, hanem arról is, amit elszenvedtek és elszenvedtek. Életfáradt, sovány, aggódó, éhségtől bélyegzett emberek voltak ezek a küldöttesek.⁴⁵

És leírja Mary Barton apjának, Johnnak a kezdeti büszkeségét, hogy őt választották ki a küldöttesek egyikének - "a szívének örömét, amely abból a gondolatból fakadt, hogy ő is egyike volt azoknak, akiket arra választottak ki, hogy eszközül szolgáljanak a nép nyomorúságának megismertetésében."⁴⁶

De aztán, ahogy Mrs. Gaskell mondja, bár Londonba mentek, "a parlament nem volt hajlandó meghallgatni a munkásembereket, amikor azok durva, tanulatlan szavaik minden erejével kérték, hogy hallgassák meg őket abban a bajban, amely úgy lovagolt a nép között, mint a Hódító a sápadt lovon." ⁴⁷És John Barton összetörten és néma kétségbeeséssel tér vissza Manchesterbe: "Mondd el, mi történt

44 A SZÖVEGRE?>> Vagy, ha továbbra is az igazságosság jegyében akarunk dolgozni, valakinek nem szabad elfelejtenie, hogy a politikai hatalom elosztása egy közösségben maga is igazságossági kérdés, függetlenül a hatalom gyakorlásának eredményeitől. Arisztotelésznek az igazságosságról szóló fejtegetéseinek legerőteljesebb és leghosszabb alkalmazása a *Nikomakhészi etika* ötödik könyvében, a *Politika* III. könyvének középső fejezeteiben található, ahol felteszi a kérdést: "[A]z a jónak kellene uralkodnia és legfőbb hatalommal rendelkeznie?", és azt válaszolja: "De ebben az esetben mindenki más, mivel ki van zárva a hatalomból, megbecsstelenedik".

45 Elizabeth Gaskell, *Mary Barton* (Oxford University Press, 2006), 83-4. o. (viii. fejezet).

46 Ibid., p. 84.

47 Ibid., 95-6. o.

amikor a Parlamentbe értél" - mondja a család egyik barátja. Kis szünet után John válaszolt,

"Ha kérhetem, szomszéd, erről inkább nem mondanék semmit. Ezt nem lehet elfelejteni, és megbocsátani sem. Amíg élek, az aznapi elutasításunk a szívemben fog maradni; és amíg élek, átkozni fogom őket, amiért ilyen kegyetlenül megtagadták, hogy meghallgassanak minket; de nem beszélek róla többet."⁴⁸

Kivéve, hogy azt mondta a lányának, amikor kettesben voltak: "Mária, mi szólunk Istenünkhöz, hogy hallgasson meg minket, mert az ember nem hallgat meg; nem, nem most, amikor véres könnyeket sírunk."⁴⁹

Az intézmény nem csupán egy szociológiai konstrukció; emberi entitás, amely emberi kérésekkel, emberi követelésekkel, emberi javaslatokkal és emberi kérvényekkel szembesül. És ebben a konfrontációban van helye a tiszteletnek és a méltóságnak, a lealacsonyításnak és a sértésnek, és egyiket sem hagyhatjuk figyelmen kívül intézményeink elméleti értékelésénél.

Az intézmények közötti viszonyban is van helye a méltatlanságnak. A Texasban jogtörténetet tanító Willy Forbath *Law and the Shaping of the American Labor Movement* című figyelemre méltó könyvében összegyűjtött néhány megfigyelést, amelyet a munkaszervezők és a munkás törvényhozók hangoztattak Amerikában az 1890-es években és a 20th. század első éveiben, amikor a munkaidőt és a munkakörülményeket szabályozó törvények egymás után estek áldozatul a bírósági felülvizsgálatnak.⁵⁰ "Azt hirdették az embereknek, hogy a törvényhozás az egyetlen megfelelő eszköz a megkönnyebbülés biztosítására. Elhitették velük, hogy győzhetnek a szavazóurnáknál, és szerintük győztek is", de a bíróságok alkotmányellenesnek nyilvánították őket. "[W]e próbálkoztunk különböző törvényekkel", mondta egy másik munkaszervező, "és megpróbáltuk a törvényeket különböző módon kialakítani - és úgy tűnik, hogy a bíróságok mindig legyőztek minket."⁵¹ "Megölném mindet, és megnézném, hogy alkotmányellenesnek tartják-e" - mondta egy coloradói bányász.⁵² Ezek egy jogalkotó intézmény bennfentesei, akik egy másik intézmény elutasító és önkényes visszautasításával szembesülnek. És ismétlem, mindezt nem csak a törvények értéke vagy igazságossága szempontjából kell értékelnünk.

48 Ibid., 98. o.

49 Ibid., 96. o.

50 Általános idézet William Forbath, *Law and the Shaping of the American Labor Movement* című könyvéhez.

51 Ibid., pp. és 4756.

52 Ibid., p. .

amelyeket elmarasztaltak, hanem az a keserű megalázó bánásmód is, amelyet ezekkel a munkásokkal és munkáspolitikusokkal szemben tanúsítottak azon közösségek politikai életében, amelyekhez tartoztak.⁵³

Valakinek a mi tudományágunkban az a feladata, hogy reflektáljon intézményeinkre és az intézményi alternatívák közötti választásainkra. A közjogászok ezt részben megteszik; és ha rajtam múlna, sokkal szorosabb lenne a kapcsolat a politikaelmélet és a jog között, még akkor is, ha ez a politikaelmélet és a filozófia közötti kapcsolat rovására menne. De valójában mindkettőre szükségünk van. Szükségünk van a politikai intézményeink értékelésében szerepet játszó értékrétegek kifinomult filozófiai megértésére. Valakinek gondoskodnia kell arról, hogy ne veszítsük szem elől a méltóságteljes és ontológiai elemeket. Valakinek meg kell fontolnia, hogy a becsület és a méltóság, a politikai igazságosság és a tisztelet kérdései hogyan állnak együtt azokkal a kritériumokkal, amelyeket (például a rawlsi igazságossággal) a politikánk eredményeinek értékelésére használunk. Nem férnek össze könnyen - ennyit elfogadhatunk Isaiah Berlin értékpluralizmusából. De nem szabad elhanyagolni őket.

9. Az értéken túl: jelenlét

Intézményeink értékelésének más rétegei is vannak. A történelem és a politikai esztétika fontossága, valamint a szimbolikus, szertartásos, sőt talán még a szakrális aspektusai is azoknak a folyamatoknak, amelyekkel a közjóról való gyülekezés és tanácskozás során élünk. Vannak a stabilitás és a hosszú élet kérdései, annak fontossága, hogy az alkotmányreformerek - ahogy Hannah Arendt fogalmazott - a következő generációk szemével tekinthessenek munkájukra.⁵⁴

És ha még mélyebbre akarunk menni, akkor a politikai intézmények ontológiájáról is elgondolkozhatunk - a rendező jelenlétükről, amelyet közöttünk gyakorolnak, ami egyébként az egyéni előnyökért folytatott elsöprő küzdelem, a vak szájak millióinak üvöltése, amelyek szlogeneket és fenyegetéseket kiabálnak egymásnak, harsognak...

⁵³ Az intézmény teljesítményében is vannak méltósági elemek, nem csak abban az értelemben, hogy bizonyos politikák és bizonyos korlátozások szükségesek a méltóság tiszteletben tartásához - a megalázó bánásmód elkerülése, esetleg a méltóság tiszteletben tartása az idősgondozás politikáiban, vagy bármi más, vagy kompromisszumok stb -, hanem a közvetített üzenetben is. Vö. Bernard Williams a különbségről aközött, hogy azokat, akikkel nem értünk egyet, ellenfélként kezeljük, amit Williams szerint,

furesa módon nagyobb tiszteletet mutathat irántuk mint politikai szereplők iránt, mintha egyszerűen csak vitatkozóként kezelnénk őket - akár mint vitatkozót, akik egyszerűen tévednek, akár mint az igazságot kereső társakat. Nagyon fontos oka annak, hogy a politikában való gondolkodásnak az, hogy egy politikai döntés - egy olyan politikai tanácskozás végkövetkeztetése, amely mindenféle megfontolást, elvi megfontolásokat másokkal együtt a döntés egy fókuszába helyez -, hogy egy ilyen döntés önmagában nem jelenti ki, hogy a másik fél erkölcsileg tévedett, vagy egyáltalán tévedett. Amit azonnal bejelent, az az, hogy vesztek.

⁵⁴ Edmund Burke figyelmeztetése a túl gyakori változtatások ellen: "Azáltal, hogy az államot olyan gyakran és annyiszor változtatjuk, amilyen gyakran és annyit változik, amennyit a divatok vagy a divatok sodródnak, a nemzetközösség egész láncolata és folytonossága megszakadna". Egyetlen nemzedék sem tudna összekapcsolódni a másikkal. Az emberek alig lennének jobbak, mint a nyárlegyei. "TovábbáArendt,

A forradalomról.

hogya ne álljunk 'egymás útjába - mindannyian meg vagyunk győződve arról, hogy elfelejthetjük a folyamatokat, hogy csak az érdek vagy a végeredmény igazságossága számít.

Itt nagyon erősen támaszkodom Hannah Arendt munkásságára. (Tudom, hogy Isaiah Berlin soha nem volt ideje arra a személyre, akit ő "a förtelmes Hannah Arendtnek" nevezett: "Nem nagyon tiszteltem a hölgy eszméit" - mondta, és bár ő maga sem a legszigorúbb és legkövetkezetesebb gondolkodó, az volt az ítélete, hogy "[s]emmi érveket nem hoz fel, semmi bizonyítékát a komoly filozófiai . gondolkodásnak. Az egész egy metafizikai szabad asszociáció áradata. "⁵⁵ Ez az egyik a sok nézeteltérésem közül, amit Berlinnel szemben érzek. Arendt munkássága az 1980-as évekbeli nagyszerű edinburgh-i *Hannah Arendt Olvasócsoport* óta lenyűgözőtt). Hogy a politikának lakásokra van szüksége, és hogy az ilyen szállások építése egy alkotmány kereteinek kialakításával vethető össze - ez egy olyan kép, amely Arendt írásaiban végig visszatér. Néha kevésbé a téglák és a habarcs metaforája, mint inkább a bútoroké, amelyek lehetővé teszik, hogy a politikában egymással szemben ülünk, elkülönülve, de a megfelelő módon egymáshoz viszonyítva. "A nyilvános tér [amely] . összegyűjt bennünket, és mégis megakadályozza, hogy úgymond egymásra boruljunk. " ⁵⁶Néha ez egészen szó szerint értendő: akár a törvényhozási termék kialakításában, akár a vietnami háború idején a párizsi béketárgyalások asztalának alakjában.⁵⁷

Térjünk vissza arra, hogy mit akarunk a politikai intézményeinktől. Azt akarjuk, hogy (John Stuart Mill szavaival)

[a] egy olyan hely, ahol az ország minden érdeke és véleményárnyalata akár szenvedélyesen is képviselheti az ügyét, a kormánnyal és minden más érdekkal és véleménnyel szemben, kényszerítheti őket, hogy meghallgassák, és vagy engedelmeskedjenek, vagy világosan kifejejék, miért nem,

Azt akarjuk, hogy a döntés mellett a beszélgetésnek is legyen helye, különösen akkor, amikor - ahogy Mill fogalmaz - "a beszélgetés tárgya az ország nagy közérdeke, és minden egyes mondat a nemzet valamely fontos személyi körének véleményét képviseli, vagy egy olyan személyét, akiben e kör bizalmat szavazott". De ez nem lehetséges eljárási szabályok és folyamatok nélkül, amelyek lehetővé teszik a tanácskozást olyan emberek között, akik éppen a különbözőségük és nézeteltérésük miatt gyűltek össze. Olyan ügyrendre van szükség, amelyre pontosan azért van szükség, mert nem vagyunk átláthatóak egymás számára, és radikálisan nem értünk egyet egymással, mégis képesek akarunk lenni meghallgatni és válaszolni egymásnak.

⁵⁵ Berlin, interjúk, . Lásd még JW Arendtről és Berlinről a NYRB-ben.

⁵⁶ Arendt, *Az emberi állapot*, 52.

57 Cite to JW, "Arendt's Constitutional Politics" in *Cambridge Companion to Hannah Arendt*.

képviselői eltérés és egyet nem értés azzal, amit különböző mások mondanak.

Akik ismerik az HBO sorozatát, *A drótot*, emlékezhetnek a 3. rész elején lévő epizódra, ahol a drogbáró Stringer Bell bevezeti a parlamenti eljárást, a Robert's Rules of Ordert, hogy megpróbálja rendezettebbé és eredményesebbé tenni a hadnagyi és a drogdíler megbeszéléseit - ami csodálatos idézetek sorát eredményezi, mint a "Motherfucka's got the floor" és a "Chair ain't recognize yo' ass". " ⁵⁸Ez nem egészen John Stuart Mill; ez pontosan az, amiről beszélek.

Max Weber a politikában a felelősség etikájáról beszélt.⁵⁹ Ennek része a politikai vállalkozást keretbe foglaló, a másokkal való tanácskozást és cselekvést lehetővé tevő struktúrák és eljárások iránti tisztelet kötelesség. A politika feltalálása óta egyes politikusok az intézményi felelőtlenségből élnek. Christian Meier német történész egy eredetileg 1982-ben megjelent figyelemre méltó életrajzában ezt írta Julius Caesarról:

Caesar érzéketlen volt a politikai intézményekkel és azok összetett működésével szemben. ... Caesar már konzuli éve óta, ha nem korábban, képtelen volt Róma intézményeit autonóm egységeknek tekinteni. ... Csak az erők összjátékának eszközeiként tudta őket szemlélni. Hideg tekintete áthatolt mindenben, amiben a római társadalom még hitt, ami szerint élt, amit értékelt és védett. Nem volt érzéke az intézmények hatalma iránt - , hanem csak az iránt, amit hasznosnak vagy kellemetlennek talált bennük Caesar szemében senki sem

csak ő maga és az ellenfelei léteztek. Az egész egy személyközi játék volt. - .

A helyszínt megtisztították minden személyfeletti elemtől. Vagy ha maradtak is, azok csupán kellékek voltak, amelyek mögé az ember fedezékbe húzódhatott, vagy amelyekkel harcolhatott.⁶⁰

Meier Caesar megítélését nehezíti, hogy a római politika más résztvevői ellenkező előítéletekkel rendelkeztek. Nem értették meg, hogy a köztársaság lepusztult intézményeinek igenis szükségük van arra, hogy lássák, sőt talán még "lássák" is.

58 Idézet a *The Wire* című sorozat 3.1. epizódjához: "Time after Time".

59 Weber, *A politika mint hivatás*: A magatartás irányulhat a "végső célok etikájára" vagy a "felelősség etikájára": "Tisztában kell lennünk azzal a ténnyel, hogy minden etikailag orientált magatartást két alapvetően eltérő és egymással kibékíthetetlenül szemben álló maximák egyike vezérelhet: a magatartás orientálódhat a "végső célok etikájára" vagy a "felelősség etikájára". [T]itt van a mélyseges ellentét a végső célok etikájának maximáját követő magatartás - vagyis vallási értelemben: "A keresztény helyesen cselekszik, és az eredményeket az Úrra bízta" - és a felelősség etikájának maximáját követő magatartás között, amely esetben az embernek számot kell adnia cselekedete előre látható következményeiről. . A politika a kemény deszkák erős és lassú megünása".

60 Christian Meier, *Caesar*, ford. David McLintock (New York: Basic Books, 1995), 358-9. o.

keresztül" oly módon, amely lehetővé tenné szerkezetátalakításuk kérdésének felvetését.⁶¹

De amit mondani akarok, az az, hogy van valami vakmerő, sőt patológikus abban a politikai cselekvésmódban, amelyben a falak és struktúrák, amelyek az ilyen jellegű cselekvéseknek hivatottak otthont adni, hirtelen láthatatlanná, átlátszóvá, sőt megvetendővé válnak a cselekvő számára. Az ilyen drasztikusan közvetítés nélküli közelség - "Most már csak te vagy, és én, és az én nagyságom kérdése" vagy "Most már csak te és én vagyunk, és az igazságossághoz fűződő érdekünk" - riasztóan hasonlít a testek millióinak egymásnak nyomására, amelyet Arendt a gondolkodás és a mérlegelés pusztulásával hoz összefüggésbe a tömegtársadalomban.⁶²

10. Politikai elmélet tanítása

Mit jelent ez, ha egyáltalán jelent valamit arra nézve, ahogyan a politika elméletét tanítjuk Oxfordban, a PPE két kötelező politikai tárgya közül az egyiket?

Ez részben tájékozódás kérdése. Tudatában vagyok annak, hogy az előadás nagy részében a "politikai elmélet" és a "politikai filozófia" kifejezéseket együtt használtam: az volt a javaslatom, hogy ha van is különbség a kettő között, mindkettőnek politikaiabbnak kell lennie - abban az értelemben, hogy az intézmények kérdéseire, valamint a politika céljaira és eszméire, például az igazságosságra összpontosít. De amit javaslok, az talán az interdiszciplináris energia némi átirányításával járhat. A politikai filozófia minden bizonnyal a filozófia egyik ága; és mivel a PPE elméleti oldalának tanítása politikai filozófiaként jelenik meg, természetesen a Filozófia Tanszék felé orientálódunk. Elődeim, Gerry Cohen és Charles Taylor, úgy gondolom, jól érezték magukat ebben az irányultságban. Nekem jobban tetszik a jogi irányultság. Valamint egy olyan megközelítéssel, amely a politikai elméletet az empirikus politikatudományba illeszkedőnek tekinti.

Amikor egyetemi előadásokat és gyakorlatokat tartunk ebben a témában, ügyelünk arra, hogy hallgatóink megértsék az egyenlőségről, a jogokról, a szabadságról és az igazságosságról szóló kortárs érveket (beleértve a globális igazságosságról - az igazságosságnak a hazai területről a nemzetközi területre való kiterjesztéséről - szóló legújabb érveket). Általában azt várjuk el, hogy a nyolc korrepetálásból hatot ezeknek a témáknak szenteljünk, a maradék kettőt pedig olyan kérdéseknek, amelyek kissé politikai és intézményi jellegűek, de csak *kissé*: a jogkövetési kötelezettség és a demokrácia alapjai. A dolgok jelenlegi állása szerint ebben a tantervben nem szenteltünk érdemi időt az olyan intézményi elveknek, mint az alkotmányosság, a hatalmi ágak szétválasztása, a szuverenitás természete, a

61 Ibid., 360-3. o.

62 Arendt az egyéni gondolkodás társadalmi-politikai feltételeiről.

a jogállamiság, a jogi eljárás, a bíróságok szerepe a modern kormányzás során, illetve a kétkamarás rendszer mellett vagy ellen szóló érvek. Szerencsések vagyunk, ha van időnk bármire is a képviselőletről.

És természetesen az első kérdéskör fontos. Hallgatóinknak folyékonyan kell érvelniük az igazságosságról, a szabadságról és az egyenlőségről, különösen akkor, ha ez a politikai gazdaságtannal munkájukban is hasznosítható. Ez különösen igaz azokra, akik diplomamunkát kívánnak végezni, és esetleg tudományos pályára kívánnak lépni. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a PPE hallgatóink nagy többsége, akik nem lesznek oktatók, hanem az üzleti és ipari életben, az újságírásban vagy az agytrösztökben, a művészetekben vagy a közéletben fognak elhelyezkedni, megkapják-e a szükséges felkészítést a politikaelmélet terén.⁶³ Említettem, hogy az Egyesült Királyság példátlan alkotmányreform és intézményi tervezéskérdései előtt áll. Ottvan Skócia esetleges elszakadása: milyen elméleti dimenziói vannak a népszavazás terjedelméről és időzítéséről szóló vitának? Ott van az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bíróságának felállítása és az ehhez kapcsolódó, az emberi jogokról szóló törvény égisze alatt a bírói aktivizmus vélt növekedése, vagy az Emberi Jogok Európai Bíróságának a politikai döntéshozatalunkra gyakorolt befolyásáról szóló nagy vita amerikai politikaelmélet-hallgatók természetesen fel vannak készülve a bírósági felülvizsgálatról és a demokráciával szembeni kihívásról szóló vitára - ami az Obama egészségügyi törvényével kapcsolatos, közlő legfelsőbb bírósági döntésben fog csúcsosodni.⁶⁴ De vajon *a mi* diákjaink felkészültek-e arra, hogy megvitassák ezeknek a brit megfelelőjét?

olyan kérdésekben, mint például a fogvatartottak szavazása?

Végül - és éppen most - itt van a Lordok Háza további reformjának kérdése: az örökös tagok többségének kiűzése;⁶⁵ a bírák kicsapása; a püspökök megtartása; és a vita arról, hogy egy többnyire választott felsőházat akarunk-e, vagy egy kinevezett, vagy a kettő valamilyen kombinációját. Az a benyomásom, hogy a politikaelméletet tanuló hallgatók a korrepetálásokról és előadásokról úgy kerülnek ki, hogy nem érintik őket a Lordok reformja szempontjából releváns részletes elméleti érvek - például Mill és Bentham érvei a kétkamaráság témájában -, és nem is ismerik azokat.⁶⁶ Ismerik azokat a durva kifejezéseket, amelyekkel

63 A Politikaelméleti Tanszéken, a Politika és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszéken jelenleg erősen fontolgatjuk a politikai elmélet kötelező dolgozatának reformját, hogy a politikai élet céljainak hagyományosabb tanulmányozása mellett az ehhez hasonló aggodalmaknak is helyet adjon - talán két dolgozatra való felosztást is fontolóra vehetnénk.

64 A peres eljárás neve.

65 1999 jogszabályok.

66 Hivatkozás Millre és Benthamre, és JW a "kétkamaráságról"

ezeket a kérdéseket az újságokban vitatják meg, de a politikaelméleti képzésükből fakadóan nem tudnak majd semmi különöset hozzátenni a vitához.

Például: miért is volt pontosan fontos, hogy a bírák kiköltözzenek a Lordok Házából? A hatalmi ágak szétválasztása, fogják mondani. Rendben: van-e a hatalmi ágak szétválasztásának más olyan kérdése is, amely releváns a Lordok reformja szempontjából? Például: akarjuk-e a második kamarában ugyanazt a végrehajtó dominanciát reprodukálni, mint amit az alsóházban látunk? A kabinet uralja az alsóházat, többé-kevésbé alkotmányos meghatározás szerint. Ezért akarják egyesek fenntartani az alsóház felemelkedését, mert ez az egyetlen olyan kamara, amelyet a végrehajtó hatalom továbbra is uralhat? Lehetséges, hogy a felsőházunk egy valóban független törvényhozó gyűlés legyen, mint például az amerikai szenátus? Vagy óvakodunk egy ilyen egység létrehozásától a Westminster-rendszerünk közepén?⁶⁷

Milyen lenne, ha valóban független lenne a törvényhozás, amit a hatalmi ágak szétválasztásának eszménye ígér? Vagyis egy olyan intézményi környezet, ahol a nép összegyűlt képviselői határozottan általános módon, gondosan és formalizált tanácskozáson keresztül mérlegelhetnék és vitathatnák meg azokat a törvényeket, amelyekkel kormányozni akarunk, anélkül, hogy állandóan a kabineti tisztségre való kilátásaik miatt aggódnának? A legjobb körülmények között is nehéz fenntartani a fókuszot ezen az általános szinten. De a törvényhozás erre való, legalábbis a mi kormányzáselméletünk szerint, és⁶⁸ a hatalmi ágak szétválasztásának ezt kellene elősegítenie azáltal, hogy megnehezíti azok számára, akiknek a középpontjában inkább a napi ügyintézés kérdései állnak, a végrehajtó és politikai menetrendjüket.⁶⁹

Kell-e mindezek közül bárminek is relevánsnak lennie a Lordok Háza reformja szempontjából? Vagy feladtuk a hatalmi ágak szétválasztását, és inkább a politikai hatalom és a politikai elszámoltathatóság tömörített, differenciálatlan, artikulálatlan gyakorlását részesítjük előnyben? Másrészt, ha *mégis* tisztelegni akarunk a hatalmi ágak szétválasztása előtt, akkor valóban várhatunk-e *független* második kamarát a Parlamentben, ha a tagokat nem választják, hanem kinevezik, és ez a klientelizmus, a szívességekért járó jutalmak és a kormányzati pártfogás eredménye?

Ezek egyelőre kérdések, nem válaszok. De úgy vélem, hogy az Egyesült Királyság polgárainak ezeken a kérdéseken kellene gondolkodniuk - ahogyan elméletíróinknak és diákjainknak is. El kell mélyítenünk mindenkinek az érzékét, hogy mi forog itt kockán: és

67 Csak egy szövetségi rendszerben lehet ilyen független második kamara? Ha igen, akkor mi a helyzet a többi független 49. második kamarával az amerikai államokban: Massachusetts nem szövetségi állam, és Kalifornia sem az, mégis mindkettőnek van független második kamarája.

68 Idézi: JW, A jogalkotás méltósága.

69 JW-dolgozat a "Hatalmak szétválasztásáról".

20

ezt nem tehetjük meg anélkül, hogy ne vizsgálánánk meg az érték minden olyan rétegét, amely - ahogy néhány perccel ezelőtt említettem - az intézményi értékelés szempontjából releváns.

11. A politikai elmélet és a kánon

Az általam elmondottak közül semmi sem új: bizonyos szempontból eléggé régimódiak. Bizonyára az általam felvetett kérdések - nem csak a Lordokkal, hanem általában a politikai intézményekkel kapcsolatban - azok, amelyek a filozófusok kanonikus íróit uralják, akiket tudományágunk eszmetörténeti oldalán tanulmányozunk.

Néhányszor már említettem Millt, különösen a *Considerations on Representative Government (Megfontolások a képviselői kormányzásról)* című művét, amely még mindig a legfontosabb könyv a demokráciáról hagyományainkban. De a politikai intézmények tanulmányozása Arisztotelész óta a politikaelmélet középpontjában áll.⁷⁰ A kora újkori hagyományban ott van Hobbes a szuverenitás szerkezetével és a jogállamiság abszolutista kihívásával kapcsolatban.⁷¹ Ott van John Locke a törvényhozói szupremácia és a törvényhozói korlátozás paradox kombinációjával; és a hatalmi ágak szétválasztásáról vallott nézeteivel;⁷² ott van Rousseau a demokratikus törvényhozás és a demokratikus kormányzás közötti különbségről, és a képviselő elutasításáról, legalábbis ami az első funkciót illeti.⁷³ És Rousseau-val szemben természetesen ott van James Madison arról, hogy egy népi köztársaság miként tud egy nagy kiterjedésű országon belül érvényesülni anélkül, hogy a közvetlen demokrácia csapdáiba esne.⁷⁴ Ott van Hegel munkája, amellyel Charles Taylor ismertetett meg minket, amikor Chichele professzor volt, amikor 1978-ban először jöttem Oxfordba.⁷⁵

Természetesen van értelme ezeket a kérdéseket közvetlenül tanulmányozni, nem csak a 17.th, 18.th. és 19.th. századi halott fehér férfiak hasbeszélőjeként. Van értelme annak, hogy legyen egy modern politikaelméleti dolgozatunk, amely arra ösztönzi a diákjainkat, hogy a saját 21.st. századi hangjukon közelítsenek hozzá. De jelenleg nem ezt tesszük. Ehelyett különböző témákat tanulmányozunk - Rawls elméletét, a szerencse 57 különböző fajtáját -, az egalitarizmust és a globális igazságosságot, elhanyagolva a struktúra és a

⁷⁰ Arisztotelész, *Politika*, valamint *Athén alkotmánya*.

⁷¹ Hobbes pin-cite.

⁷² Locke, *Második értekezés*, pin-cite.

⁷³ Rousseau, SC és Bernard Manin könyve

⁷⁴ *Federalist Papers*, # 10.

75 Charles Taylor, *Hegel és a modern társadalom*.

folyamat, valamint a *Leviatánban*, vagy *A társadalmi szerződésben*, *A föderalista iratokban* vagy *A kormányzás két értekezésében* kifejtett szuverenitás és alkotmány. Ezzel kapcsolatban egyébként igen figyelemre méltó, hogy Isaiiah Berlin eszmetörténeti esszéinek mindegyikében sikerült elkerülnie éppen azokat a gondolkodókat, akiket a politikai intézmények érdekeltek, vagy Mill és Montesquieu esetében, akikről írt, úgy tűnik, szándékosan választotta, hogy Mill munkásságának éppen azokat a vonatkozásait helyezze előtérbe, amelyeknek a legkevésbé volt köztük a képviseleti kormányzáshoz, illetve *A törvények szellemének* éppen azokat a vonatkozásait, amelyek a legtávolabb álltak Montesquieu kormányzati struktúrákkal és folyamatokkal kapcsolatos aggodalmaitól.⁷⁶ Berlinnek megvolt a maga eszmetörténeti munkája; ezt tudom; de utólag visszatekintve az egyensúly kissé egyoldalúnak tűnik.

12. Következtetés

Montesquieu-nek volt egy elmélete minderről. Úgy vélte, hogy a formák, folyamatok és struktúrák iránti érdektelenség jellemző egy olyan társadalomra, amely *úton van a* despotikus kormányzati forma felé.⁷⁷ És azt mondta, hogy a legtöbb 'nép szabadságszeretete ellenére a legtöbb nemzet despotikus kormányzás alá kerül.

Ezt könnyen meg lehet magyarázni. Egy mérsékelt kormány megalakításához szükséges a különböző hatalmak egyesítése, szabályozása, mérséklése és mozgásba hozása; mintegy ballasztot adni az egyiknek, hogy az képes legyen ellensúlyozni a másikat. Ez a jogalkotás mesterműve; ritkán hozható létre kockázatossággal, és ritkán érhető el óvatossággal. Ellenkezőleg, egy despotikus kormányzat kínálja magát, mintegy első látásra; mindenütt egységes; és mivel csak szenvedélyek [mint a félelem és a rettegés] szükségesek a létrehozásához, ez az, amit minden képesség elérhet.⁷⁸

A despotizmus nem egészen alaphelyzet. De ez az, amelyet a legkevésbé jellemez az intézményi komplexitás, és amely a legkevésbé követelményt támasztja intézményi képzeletünkkel szemben.

David Hume, aki csodálta Montesquieu-t - egy levelében azt jósolta, hogy Montesquieu munkáját idővel "minden évszázad csodájának" fogják tekinteni⁷⁹- hajlott arra, hogy egyetértsen vele. Úgy vélte, mint láttuk, hogy a formák és

⁷⁶ Berlin, "Montesquieu", in: *Against the Current*. Továbbá Berlin Mill esszéi.

⁷⁷ Montesquieu, *A törvények szelleme*, pin-cite.

⁷⁸ Ibid., p. .

⁷⁹ Idézi a Carrithers, Moshe és Rahe gyűjtemény, p. 3

A folyamatok a közéletben éppúgy fontosak voltak, mint a magánéletben. Még az üzleti életben is,

[A legkisebb bíróságon vagy hivatalban a meghatározott formák és módszerek, amelyek szerint az üzleti ügyek lebonyolítása történik, jelentős mértékben fékezik az emberiség természetes romlottságát. Miért ne lehetne ugyanez a helyzet a közügyekben is?⁸⁰

De a politikában mégis "helyénvaló lehet különbséget tenni". Egy abszolút kormányzatban, mondta Hume, minden nagyon is az uralkodó személyes tulajdonságaitól függ, mert nincsenek köztes struktúrák és nincsenek fékek és ellensúlyok, amelyek korlátoznák őt; csak egy olyan vezető elismerése, akinek tulajdonságai és politikája történetesen tetszik a népnek.⁸¹

A szabad társadalom tanácskozási és mérlegelési folyamatai lelassítják a dolgokat; artikulált és artikulált struktúráik elnyújtják a dolgokat; pénzbe kerülnek a fizetések, a bútorok és az épületek; irritáló helyet biztosítanak a kényelmetlen kérdések felvetésére; legjobb esetben tiszteletben tartják a legszegényebb férfi vagy nő méltóságát, aki Angliában él, azáltal, hogy helyet biztosítanak a kérelmek meghallgatására. Egy szabad társadalom politikai intézményei néha még azt is megkövetelik, hogy a kormány legyőzötten vonuljon vissza a pályáról, amikor győzelme, valamely bírósági vagy törvényhozási csatában politikai értelemben előre eldöntöttnek számított. Azt hiszem, *mindez* értékelendő és becsülendő. Egyes kollégák és egyes politikusok nem értenek ezzel egyet; ők a parlamentarizmus hanyatlását és a határozottabb végrehajtó politika felemelkedését ünneplik, amely kerüli a kényelmetlen alkotmányosság fáradságos csatornáit.⁸² Nem fogadok arra, hogy kinek van igaza. De azt mondom, hogy ésszerűen elvárhatjuk, hogy a politika elmélete, ahogyan ezen az egyetemen tanítják, hozzájáruljon ehhez a vitához, amelynek politikai politikája most minden sarkon szembesít minket.

80 Hume idézi.

81 Ibid., p. .

82 Posner és Vermeule, *The Executive Unbound* (2010).